

Ca-Nostra

EPOCA SEGONA
ANY VI: NÚM. 129

SETMANARI MALLORQUI
Inca, 19 Setembre de 1925

Redacció Administració
Murta, 5. - Inca

L'IDEAL MALLORQUI.

Fragment de la Conferència donada per l'estimat amic don Miquel Ferrà, el 3 de gener de 1925, a l'«Associació per la Cultura de Mallorca» i publicada pel setmanari el «Soller».

Jo no sé quan ni com arribarà l'hora d'una intervenció directa de les nostres forces espirituals en la direcció política i social de la nostra terra. Però els temps maduren, i cal mantenir la llàntia ben encesa, preparats els braços a la feina, traçant el pla de la nostra obra. Cal que el nostre poble conegui ben bé per endavant l'aspiració, avui per ell un tant imprecisa, dels qui ens hem deixat titular mallorquinistes, però que en tenim prou amb dir nos mallorquins quan donam a aquest mot, equivalent per nosaltres a català de Mallorca, una plenitud elevada de sentit.

Què volem?

Permeteu-me que intenti, amb una ràpida enumeració de desitjos, contribuir a formular davant la gent mallorquina el nostre ideal complexe:

Volem el respecte a les belleses naturals de la nostra illa, imposat si cal per la llei, contra el *jus abutendi* dels qui no les estimen i que massa sovint semblen pactats per arrasar-les. Cal dir-ho ja ben fort: en els boscatges arrelats dins aquells llocs que són castell i morada secular de la nostra tradició, hi ha quelcom sagrat que no és del propietari. La tala dels olivars és un atentat contra l'ànima de Mallorca; els Gorcs Blaus no deuen explotar se a benefici de quatre particulars. Aquest sacrificar

sempre i per sistema al guany material d'uns quants l'altíssim interès de la bellesa, és aquí i a tot arreu signe d'incultura i de baix nivell espiritual.

I prescindesc en aquest moment del punt de vista del turisme, que no podem acceptar com a ideal únic de la vida d'un poble. Un poble deu aspirar a ésser quelcom més que un hostel de forasters, i els països de bellesa massa fàcil, com és el nostre, risquen de convertir s'hi i perdre l'ànima en el comerç banal amb la turba cosmopolita, sense l'abrandament d'un ideal fort. No deixa, però, de doldre'ns que Mallorca, que volem hospitalària, si no lliurada als visitants, se'ls mostri com una terra que conserva els seus atractius per pur atzar i primitivisme, no per consciència reflexiva de llur valor.

Sota la pintoresca exterioritat del paisatge, volem conservar la sabor autèntica del nostre agre. Per això, millor que la vanidat, afalagada pels estranys qui acudeixen a les seves festes de llum i de color, nodreix el nostre cor una fonda devoció envers aquells paratges on sura, entorn dels santuaris perfumats de romaní, l'ànima dolça i austera de Mallorca.

Volem la conservació dels nostres vells monuments, però posats encara en valor i dins el seu ambient propi, puix sabem les moltes coses de l'esperit que hi resten vinculades; l'inventari complet i la protecció del nostre tresor artístic; el respecte a l'organisme articulat de la ciutat antiga i el desenrotllament de la nova segons lleis racionals que l'estructurin bellament.

Volem l'educació de la sensibilitat i el bon gust públic. Volem crear un estil mitjançant l'estudi amorós del nostre art tradicional.

Dins el noble escenari de la ciutat restaurada i embellida, volem suscitar la dignitat de la vida ciutadana amb totes les seves elegàncies esperituals, i portar-ne un reflex a cada vila, accentuant-li la pulcritud mallorquina.

Volem crear dins la família, dins l'escola i a tot arreu necessitats d'orde estètic.

Volem el culte de l'infant. Volem una joventut amb esperit jove, tonificada — no embrutida—per l'esport, ennoblida per l'estudi, abrاندada d'entusiasme. Volem l'escola ideal i una Universitat que catalans i mallorquins poguem dir nostra, d'on importin les novelles generacions una cultura nacional i humana.

Volem els honors oficials per a la nostra llengua, que viu dins els nostres cors i mai podrà morir dins aquesta terra; perquè si els seus fills un dia l'oblidassin, els alzinars de Lluch, i les oliveres i les pedres de l'antigor, qui no en saben d'altra, la parlarien encara. L'intima virtut del dialecte familiar no es troba en cap altre llengua. Però nosaltres estimam també en la nostra l'antic idioma enlairat avui pels nostres poetes i convertit novament en instrument de bellesa, de cultura i de pàtria solidaritat amb tots els qui el parlen en el solar català i dins les illes germanes.

Volem en fi, esser nosaltres i pervenir per una adequada preparació a la capacitat pel *self-government*, creant un esperit civic amb el culte heroic de la Llibertat, i la passió de la Justícia i el sentit generós de la solidaritat humana.

I per damunt de tot això, amics meus, una exaltació magnànima del sentiment religiós, sense el qual no hi ha poble fort ni home que es sostengui.

Nosaltres hem rebut dins la llar pairal l'estatut i el llenguatge de les nostres relacions amb la Divinitat. Quan la nostra llengua jeia postrada i envilida en la humiliació servil, proscrita de tot ús noble, ella servava encara per nosaltres en les fórmules familiars de la pregària el segell de la seva antiga dignitat. Els fidels a l'Església qui batejà els nostres pares i els avis dels nostres avis, i aquells mateixos qui, no compartint la nostra fe, s'aturen amb respecte davant el portal del temple, tots combregam en sinceritat en les essències del cristianisme qui ens nodria.

Que la nostra religió no sia un formulari, un llit de rutina un coixí per ànimes

somnolents. Que no sia un filacteri ni un trist puntal de tot lo que ha de caure. Que sia lo que ens uneixi per amor i no lo que ens separi dels homes; un baume pel mateix samarità senyalat a nosaltres com exemple.

Voldriem la dignitat dins la casa de Déu i en ses mateixes pedres, i una aura de divina idealitat que la banyàs tota, fent de l'esperit religiós, no un instint covard de defensa contra transformacions socials incòmodes, sinó un *sursum* i un *excelsior* vers totes les altures del sentiment i de la idea.

Perque Jesús no fou un buròcrata de l'Imperi, ni un adormidor de les consciències, sinó el Déu dels perseguits i dels qui tenen fam i set de justícia. La seva religió és doctrina de vida, i a tot allò que en porti el senyal deu associar se

RAN DEL MAR

Jugant tot-sol per la platja
corria un ninet descalç,
seguint el contorn amplíssim
qui separa terra i mai.

Mes, allà la partió justa
sos peus no trobaren mar:
tan prest l'ona els hi banyava
tan prest l'ona es feia enllà.

Jo pensava per la vida:
corrent així també anam;
com ell entre mar i terra,
correm entre bens i mals.

Goig i penes, mals i ditxes:
res té el món més desfriet...
Mes la línia divisoria
qui en la vida hi traçarà?

† MIQUEL COSTA . LLOBERA.

PENSADES DE GOETHE

Si sabésem posar-nos en el lloc d'un altre, s'esveiria desseguida el rezel o l'odi que li tenim: i si sabésem posar a un altre en el lloc nostre ens minvaria molt la vanitat i l'orgull.

Vida Municipal

L'axamplament del carrer de la Murta.
—Es un fet aquesta millora desitjada p'el poble desde fa molts anys.

Instruïts per l'actual Ajuntament els espedients de reforma i de contribució especial imposada a los beneficiats, faltava, per la realització d'aquella, l'aprovació del plà d'alineació i resant per part de la Junta Provincial de Sanitat, aprovació que se conseguí a la darrería del finit Agost.

Al mateix temps, se constituí l'Associació de vesins, qui elegí tres Delegats, i el Sr. Batle nombrà tres concejals (D. Pere Fornés Perelló, D. Miquel Pujadas Martorell i D. Jaume Estrany Llabrés), formant tots sis la Comissió especial que, segons l'Estatut municipal, deu informar tot lo relatiu a les obres de la reforma.

Després de firmada l'escriptura de compromís de la casa de C'as Confité, divendres, 11 del corrent, l'Ajuntament acordà vendre tots los materials de dita casa a un sol contratista, amb obligació d'enderrocar l'edifici i dexar el trast lliure, aprovant se el plec de condicions per l'oportuna subasta.

Diumenge, 13 d'aquest mes, se fé una crida, d'orde del Sr. Batle, anunciant que l'esmentada subasta comensaria el dimecres següent.

Dimecres i dijous se celebrà dita subasta, devant la Sala, no compareguent cap postor. El satx anuncià que diumenge qui vé, a vespre, s'efectuarà nova subasta, amb rebaxa de tipo. El plec de condicions està de manifest a la Secretaria de l'Ajuntament.

De la darrera sessió. —Per falta d'espai, no acabarem en el darrer número la relació dels asuntos tractats per l'Ajuntament en plè, en l'important sessió del dia 7 del corrent.

A proposta de la Comissió de Reforma i Axamplament, s'acordà encarregar a l'arquitecte la confecció del projecte definitiu del plà general, en la part compresa entre les carreteres de Palma-Alcudia i d'Inca a Escorca.

A proposta de la Permanent, quedà acordat que l'arquitecte Sr. Aleñà acabi els plans d'axamplament de la plassa Major i del carrer de Mesones, de conformitat amb los anteprojectes que havia pre-

sentat a la Corporació.

Després el Secretari Sr. Siquier donà lectura a los següents documents:

a) Comunicació del Sr. Governador civil d'aquesta província, diguent que no hi ha lloc a ressoldre, respecte a l'instància presentada per D. Llorens Marqués, ja que, al refuar l'Ajuntament l'oferiment de cert terreno per obrir un carrer projectat per dit vesí, obra amb sujecció a les seues facultats que no poden ser delegades an els particulars.

b) Oficis dels Batles de Manacor, Llubí i altres, participant haver interesat del Ministeri del Treball, sia atesa l'instància de l'Ajuntament d'Inca que demana una excepció de la llei del descans dominical per les poblacions rurals, a fi de que puguen vendre fins a les dotze.

c) Moviment de la Caxa Municipal, durant los mesos de Maig i Juny del corrent any.

Multes governatives. —El Sr. Batle d'aquesta ciutat ha imposat diferents multes de 5 pessetes an els amos de cans que foren trobats dins la via pública sense morral; un altre de 5 pessetes a un vesí que vá impedi el trànsit públic, en el carrer de de Coch; i altres que no recordam.

Cronica d'Inca

Dia 1 de desembre. En tots els establiments de beguda d'inca apareixen uns cartells a la paret que diven que les copes o tassionets dels licors són a 10 centims. Hi ha molts de parroquians que se'n tornen badant la boca al vent en sò de protesta, iniciant una vaga de bevadors.

Dia 6 —A una caseta del Serral dels molins un homo després de dinar surt a cavutjar a un planter i cau mort repentinament.

—Anant a fer una volta pel camp vèim passar un tren de mercancies. El descans dominical que no resa per la companyia del carril?

Dia 10 —Hi ha bon Dijous. Mai haviem vista una plassada de melons mes grossa. El kessó se pagava a 227'50 pessetes el quintà.

Dia 12.—Ahir i aquesta nit passada ha plogut amb abundància llampaguetjant i tronant.

Dia 13.—Moltíssima de gent d'Inca va a Ciutat per assistir a l'entrada solemne del Bisbe, Doctor Llompart i Jaume, donant l'exemple l'Ajuntament i la cleràcia, honrant així a son il·lustre paísà.

L'acte constituí una grandiosa manifestació de simpatia i homenatge, no sols al Príncep de l'Església, venerable per molts de conceptes, representatius i personals, sinó també per esser un mallorquí i un inquer estimadíssim.

Dia 17.—El bessó ha tengut pujada en nostre mercat.

Enguany aquest preu ha seguit un curs diferent dels altres anys. Sempre havíem vist que durant les primeres setmanes de bessó novell era el temps millor per obtenir bons rendiments, així era que molts davant aquesta perspectiva feien el bessó aviat per poder-lo vendre abans que no vengués la baixa, com efectivament venia an els dijous de gran moviment i oferta. Els darrers dijous, que ja són dels plens per terminar-se la cullita de la metla, és anat pujant progresivament. A la pujada que tengué el bessó dijous passat (227'50 ptes.) avui s'ha tirat a les 235 pessetes el quintà. Deu faci que no vengui la baixada.

—A la capella de les Religioses Franciscanes s'ha celebrat una solemne festa dedicada a les Llagues de Sant Francesc, son Fundador i Patriarca.

Han tengut completas solemnes, missa de comunió general, ofici major amb sermó per Mn. Bernat Ramis Ramón, Vicari de Santa Maria

A la funció del vespre feta en Nostramo patent hi ha prèrs part «l'Harpa d'Inca», cantant el Tedeum; i els parenostres del Mestre Salas.

Després de la funció, a una de les dependències del convent, l'Orfeoó va cantar quatre composicions del seu repertori, fent com una serenata a les bones religioses. Les dependències veïnes d'on cantava foren invadides per la gent piedosa que havia assistit la a funció religiosa.

Els orfeonistes foren obsequiats amb un refresc.

MERCAT D'INCA

Preus que retgiren a nostro mercat.

Bessó	a	232'50	el quintà.
Blat	a	28'00	la cortera
Xexa	a	28'50	id.
Sivada	a	19'00	id.
id. forastera	a	18'50	id.
Ordi	a	16'00	id.
id. foraster	a	15'50	id.
Faves pera cuinar	a	37'00	id.
Ordinarias	a	33'00	id.
id. por bestia novelles	a	27'50	id.
Blat de les Indies	a	38'00	els 100 kls.
Monjetes de confit	a	45'00	id.
id. Blanques	a	44'00	id.
Siurons	a	00'00	id.
Fasols	a	00'00	id.
Garroves	a	08'50	el quintà
Forcs grassos	a	00'00	la arrova

SOLUCIÓ A LA FUGA DE LLETRES DEL NUMERO PASSAT

No sé que hi ha en les cançons
en les cançons de ma terra,
que quant les sento cantar
sempre'm fan venir tristesa.
Tristesa me fan venir,
però tan dolça tristesa
que tan de bo sentis sempre
cantar cançons de ma terra.

GVILLEM COLOM I FERRA L'AMOR DE LES TRES TARONGES I ALTRES POEMAS

Se venen an aquesta Imprenta.